

ПІДСУМКОВА СЕМЕСТРОВА РОБОТА

7 клас, І семестр

Загальна інструкція щодо виконання роботи

Підсумкова робота складається з двох частин — А та В.

Частина А складається з блоків І — ІІ і містить **8 завдань** різних типів.

Частина В складається з блоків І — ІІ і містить **8 завдань** різних типів.

Деякі завдання передбачають надання відповіді шляхом вибору однієї відповіді, а на деякі — необхідно надавати письмову коротку або розгорнуту відповідь.

Інструкція до всіх типів завдань наведена перед роботою.

На виконання всіх завдань відведено **90 хв**.

1. Відповіді на завдання позначайте / записуйте у відведених місцях зрозуміло й чітко.
2. Намагайтеся виконати максимальну кількість завдань, раціонально розподіляючи відведений час. Додаткового часу ви не матимете.
3. Після завершення виконання завдань поверніть роботу вчителю / вчительці.

Увага!

**Під час виконання завдань працюйте самостійно і не заважайте іншим.
Пам'ятайте: у випадку виявлення ознак підглядання, списування чи плагіату
вашу роботу не буде зараховано!**

Частина А

Блок І

Прочитайте текст 1, текст 2 (числа в дужках позначають номери речень) і виконайте завдання 1.

Текст 1¹

Власною персоною Суржик

Ми самі зрідка відзначаємо явлення суржику, а наші співрозмовники або теж не помічають, або забувають про наш промах через хвилину. Оскільки вони такі ж самі, як і ми. Суржик робить нас однаковими.

Хто ж ти є, пане Суржику?

У мережу потрапила первинна – україномовна – версія кінокомедії за п'єсою Михайла Старицького «За двома зайцями» (1883), знята режисером Віктором Івановим 1961 року. Первинну версію вважали знищеною цензурою, але після несподіваної знахідки в 2013 році плівку відреставрували й представили глядачам.

У фільмі одні персонажі розмовляють українською мовою, а інші — зокрема Голохвастов і сім'я Проні Прокопівни — суржиком.

Саме так вони, міщани, прагнучи зійти на вищий щабель суспільної драбини, спотворюють мову, середовище спілкування й змінюють свої прізвища, роблячись із Сірків – Серковими, із Голохвостого – Голохвастовим.

Текст 2²

Суржик, у, ч . 1. Суміш зерна пшениці й жита, жита і ячменю, ячменю й вівса і т. ін.; борошно з такої суміші.

2. *перен., розм.* Елементи двох або кількох мов, об'єднані штучно, без додержання норм літературної мови; нечиста мова.

Текст 3³

Суржик — мішанина різного збіжжя або борошна з нього, наприклад, пшениці з житом, жита з ячменем, ячменю з вівсом (звідси різновид змішаної мови, мішанина слів кількох мов).

¹ Примітка. Адаптовано з: Гаухман М. СУРЖИК: вільні замітки про культурну політику і масову культуру. *Historians.in.ua*. 2018. 7 квіт. URL:

<https://www.historians.in.ua/index.php/en/avtorska-kolonka/2447-mikhajlo-gaukhman-surzhik-vilni-zamitki-pro-kulturnu-politiku-i-masovu-kulturu>.

² СУРЖИК – тлумачення, орфографія, новий правопис онлайн. *СЛОВНИК.ua*. (б. д.). URL:

<https://slovnkyk.ua/index.php?swrd=%D1%81%D1%83%D1%80%D0%B6%D0%B8%D0%BA>

³ Жайворонок В. В. *Знаки української етнокультури: Словник-довідник*. Київ : Довіра, 2006. С. 587

1. Об'єднайтеся в пару з однокласником або однокласницею. Уявіть, що ви потрапили на відкриті обговорення в мовному клубі “Антисуржик” для семикласників. Обговоріть питання, чому потрібно уникати суржику та як піклуватися про чистоту мовлення. Поміркуйте у формі обґрунтованого діалогу, які шляхи запобігання цьому мовному явищу ви пропонуєте. Під час обговорення доведіть свою думку, використовуючи відповідні етикетні формули, а також фразеологізми та сталі вирази **мовний покруч, говорити чистим золотом, співати соловейком, ловити кожне слово**. Запишіть на електронний носій (телефон) діалог із 8-10 реплік. Дотримуйтеся норм літературної вимови і жанрової специфіки.

Блок II

Прочитайте текст 1 (числа в дужках позначають номери речень) і виконайте завдання 2–8.

Текст 1⁴ (1) Плекаймо шляхетність

(2) Поміркуймо разом, що таке шляхетність і як подолати до неї *далек... путь*.

(3) По-перше, словник тлумачить цей термін так: *вищ... ступінь*, сукупніс...ть особистісних якостей серед яких висока моральність, самовідданість, чесність, *не/стандартність*. (4) Людина, наділена такими характеристиками, автоматично запрограмована на добро.

(5) По-друге, шляхетність — це стан душі, який не можна змінити. (6) Така людина не просто живе за своїми переконаннями, але й при цьому завжди робить це без шкоди для інших, бо для неї це викличе *гостр... біль*. (7) Це — великий талант!

(8) По-третє, шляхетність — це внутрішня культура, яка залежить від виховання. (9) Чи будете ви вважати шляхетним того, хто дозволив собі принизити друга, образити близ...ку людину чи дати волю своїм *не/гативним* почуттям з метою погіршити комусь настрій або просто роздратувати? (10) Звичайно, ні. (11) Тому й бути по-справжн...ому шляхетним важко, цю рису потрібно виховувати роками, але ніколи й нічого *не/буває* дарма. (13) Таких людей поважають і люблять, їм довіряють і їх наслідують. (14) Одночасно це велика відповідал...ніс...т..., *не/байдужість* і справжній дар, адже саме такі представники сучасного соціуму можуть змінити наше життя *в кращий бік/ на краще*.

⁴ Адаптовано з: Твір на тему: «Шляхетність — це бажання робити добро». GDZ4YOU. (б. д.). URL: <https://gdz4you.com/literatura/tvory/tvir-na-temu-shlyahetnist-ce-bazhannya-robyty-dobro-20868/>

(15) По-четверте, шляхетність виховується в родині й передається, як по батькові: *Іл..іч, Ілл..вна, Ігор..вич, Ігор..вна, Сав..ич, Сав..вна, Григор..вич, Григор..вна*.

(16) Отже, шляхетність — це бажання робити добро, *яскрав... гуаш* нашого життя.

(17) Це саме та риса, яка личить усім і кожному. (18) Намагаймося виховувати себе правильно, обирати гідні життєві цілі й цінності та робити результативні висновки.

2. НЕПРАВИЛЬНО подано ім'я по батькові в рядку

- А** Іллівна, Ілліч
- Б** Ігорович, Ігорівна
- В** Савич, Савівна
- Г** Григорович, Григорівна

3. Треба писати **ОКРЕМО** слово, подане зі скісною рисою в реченні

- А** 3
- Б** 9
- В** 11
- Г** 14

4. НЕ потрібно на місці пропуску писати м'який знак

- А** сукупніс...ть
- Б** близ...кість
- В** по-справжн...ому
- Г** відповідал...ніс...т...

5. У якому реченні наявні вказівні, означальні, відносний займенники

- А** 2
- Б** 6
- В** 14
- Г** 16

6. Граматичний зв'язок ПОРУШЕНО в словосполученні

- А вищий ступінь
- Б гострий біль
- В далекий путь
- Г яскрава гуаш

7. Доберіть синоніми до слова *шляхетність* (до 4 слів). Складіть із ними два речення, після кожного слова укажіть частину мови. .

8. Перепишіть речення, розкриваючи дужки, обираючи правильні варіанти форми слова: Дру(же/гу), що таке шляхетність? Це чеснота, яка полягає в здатнос(т/тт)і діяти морально навіть тоді, коли ні/хто не/бачить. Шляхетна людина обирає добро, бо прагне залишатися людяною. (Завдяки / через шляхетності / шляхетність) ми змінюємо життя (в кращий бік/ на краще).

Частина В

Блок І

Прочитайте текст і виконайте завдання 9–14.

Текст 1 (1) Увага! Увага! Сенсація! Дізнаєшся тільки ти!

(2) Немає, мабуть, в Україні людини, яка б не бачила славнозвісний фільм Анатолія Загорюлька «За двома зайцями» за п'єсою Михайла Старицького, на яку його

надихнула комедія Мольєра «Міщанин-шляхтич». (3) Фільм давно розібрали на цитати, що живуть своїм життям.

(4) Прем'єра картини відбулася 22 лютого 1973 р.

(5) Усі вже знають про те, що нещодавно одесит Віктор Мисливець поширив у соцмережах інформацію про фільм «За двома зайцями», який зберігався в нього дома, оскільки всі українськомовні копії було знищено.

(6) Віктор Мисливець замолоду був знайомий з творцями фільму й переконаний, що вони задумали його саме як патріотичний. (7) Адже щиро вболівали за збереження національної ідентичності.

(8) На щастя, ще одна українськомовна копія була збережена невідомим мешканцем Маріуполя. (9) Виявили єдину копію на Маріупольській базі кінопрокату. (10) Тепер українці можуть згадувати невідомого героя з вдячністю.

(11) Тому ми можемо дивитися легендарний фільм із першоджерела.

Адаптовано за:

<https://www.facebook.com/vsesvitschool/posts/інформаційна-насиченість-сучасного-світу-вимагає-ефективних-форм-візуалізації-дл/1169954710121946/>

Текст 2. МЕМ

Рисунок 1⁵

⁵ Рисунок 1. «За двома зайцями». Примітка. Джерело: ВолиньPost (2013). У Луцьку під відкритим небом дивитимуться «За двома зайцями».

Текст 3. КОМІКС

Рисунок 2⁶

9. Віднайдення україномовної версії фільму -

- А важлива подія для історії української кіноіндустрії
- Б привід ознайомитися з першоджерелом
- В засвідчення популярності фільму
- Г можливість дізнатися про авторів кінострічки

10. Навіщо в заголовку (1) фразу виділено курсивом?

- А Для привернення уваги
- Б Для позначення риторичного оклику
- В На вимогу редактора видання
- Г Для маніпуляції свідомістю

⁶. Примітка. Адаптовано з: Всесвітня школа (б. д.). *Інформаційна насиченість...*

<https://www.facebook.com/vsesvitschool/posts/%D1%96%D0%BD%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B0-%D0%BD%D0%B0%D1%81%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C-%D1%81%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%BE-%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D1%83-%D0%B2%D0%B8%D0%BC%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D1%94-%D0%B5%D1%84%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B8%D1%85-%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC-%D0%B2%D1%96%D0%B7%D1%83%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97-%D0%B4%D0%BB/1169954710121946/>

11. Визначте судження серед тверджень

- А Кінострічку «За двома зайцями» знято режисером і акторами українською мовою.
- Б Офіційно україномовні копії фільму було знищено за наказом влади.
- В Усі знають, що Віктор Мисливець зберігав у себе україномовну копію фільму
- Г Ще одну копію випадково виявили на Маріупольській базі кінопрокату.

12. У тексті міститься 5 висловлювань із фейковою інформацією. Визначте недостовірність цього повідомлення, застосовуючи всі відомі вам способи перевірки інформації, і підготуйте пояснення обсягом 5–7 речень про те, які саме ознаки неправдивості ви виявили та як змогли це встановити

13. Проаналізуйте мем (текст 2), виправте мовленнєві помилки, запишіть відредагований варіант.

14. Роздивіться комікси в тексті №3 до комедії Мольєра «Міщанин-шляхтич», створені вашими однолітками, і напишіть, чого саме, на вашу думку, потрібно навчатися, щоб стати шляхетною людиною (Напишіть міркування обсягом 2–4 речення).

Блок II

Виконайте завдання 15–16.

Текст 1.⁷ Сучасні автобіографії

Автобіографія розгортається перед нами, як стара книга, сторінки якої шелестять спогадами, перемогами й поразками. Це не просто перелік подій, а живий потік, у якому автор розкриває свою душу, ніби розгортає мапу власного шляху через бурхливі річки часу. У світі, де історії переплітаються з реальністю, автобіографія стає мостом між минулим і сьогоденням, дозволяючи читачеві зазирнути в чужу душу, ніби крізь вікно в затишній кімнаті.

Коли людина бере перо чи клавіатуру, щоб зафіксувати свій життєвий шлях, вона не лише документує факти, а малює емоційний ландшафт, у якому кожна деталь набуває відтінків радості чи болю.

Автобіографія – це літературний твір, у якому автор сам стає головним героєм, оповідаючи про своє життя від першої особи. Вона відрізняється від біографії тим, що це особисті спогади та суб'єктивний досвід. Цей жанр поєднує факти з емоціями, ніби створює картину, у якій нитки реальності переплітаються з почуттями.

Гумористичні автобіографії писали Марк Твен і Остап Вишня. Марк Твен у автобіографії додав стільки гумору, що твір навіть заборонили публікувати за його життя. Остап Вишня розпочинає свій життєпис так: «У мене нема жодного сумніву в тому, що я народився, хоч і під час мого появилення на світ божий і потім — років, мабуть, із десять підряд — мати казала, що мене витягли з колодязя, коли напували корову Оришку. Трапилася ця подія 1 листопада (ст. стилю) 1889 року, в містечку Груні, Зіньківського повіту на Полтавщині».

У сучасному цифровому світі автобіографії набувають нових форм: від блогів до мультимедійних оповідей, роблячи їх доступними для мільйонів. Нині автобіографії еволюціонували: від паперових книг до подкастів і соціальних мереж, у яких люди діляться фрагментами життя в реальному часі. Це робить жанр демократичним, оскільки будь-хто може стати автором, перетворюючи щоденні переживання на вічну оповідь.

Сучасна ера, станом на 2025 рік, трансформувала жанр: цифрові автобіографії в TikTok чи Instagram перетворюють життя на серіал з мільйонами переглядів. Дослідження виявляють, що 70% молодих людей діляться особистими історіями онлайн, роблячи автобіографію масовим феноменом (за Олексієм Паламарчуком).

⁷ Адаптовано з: Паламарчук О. Що таке автобіографія: визначення, історія та типи. *EveryDay.Sumy.ua*. 2025. 16 вер. URL: <https://everyday.sumy.ua/shho-take-avtobiografiya-vyznachennya-istoriya-ta-typu/>

15. Прочитайте текст «Сучасні автобіографії», поміркуйте, у чому особливості гумористичних життєписів. Уявіть, що ви дійова особа драми «Міщанин-шляхтич» Мольєра або «За двома зайцями» М. Старицького (за вибором) і вам потрібно написати автобіографію. Згадайте складові ділового папера: прізвище, ім'я, по батькові, дата та місце народження, місце навчання, коротка самохарактеристика як особи, що навчається, місце роботи, склад родини. Напишіть автобіографію від імені дійової особи обраної драми, використовуючи вивчені засоби комічного.

16. Перечитайте ще раз частину тексту про автобіографію в сучасному цифровому світі. Створіть короткий допис (4-6 речень) у соціальну мережу від імені пана Журдена (дійової особи комедії «Міщанин-шляхтич» Мольєра) Свириду Петровичу (дійової особи комедії «За двома зайцями» Старицького), із його історією та враженнями про те, як він із міщанина намагався стати шляхтичем.

Увага!

Ви завершили виконання роботи. Якщо у вас залишився час — перевірте відповіді, у яких сумніваєтеся, а також переконайтеся, що ви зафіксували всі відповіді.

Завершіть роботу за вказівкою вчителя / вчительки.